Z BLOGU IUSTORIA

Svědek u soudu: jak ho navrhnout a připravit, aby spor nepotopil

> *Svědek, který si „pamatuje všechno“, škodí víc než ten, kdo řekne „to už nevím“. Kdy svědka navrhnout, kde začíná ovlivňování a proč soud nemůže výpověď odbýt tím, že jde o kamaráda.*

MGR. JAN VYTŘÍSAL

4. 11. 2026 · 10 min čtení

Klienti mívají o svědcích dvě představy. Podle první vyhraje ten, kdo jich přivede víc. Podle druhé je dobrý svědek ten, který si pamatuje všechno a na každou otázku odpoví bez zaváhání. Obě jsou mylné. Svědek, který přesně ví, co se stalo před třemi lety v úterý odpoledne, a vypráví to stejnými slovy jako žaloba, působí na soud jako naučený. A pět svědků, kteří se v detailech rozcházejí, může spor potopit spolehlivěji než jeden, kterého protistrana zpochybní.

Svědecká výpověď je důkaz, který se nedá připravit na papíře. Proto je dobré vědět, kdy svědka navrhnout, co s ním před jednáním smíte probrat a jak soud o jeho věrohodnosti rozhoduje.

Kdy svědka navrhnout

Každý účastník musí označit důkazy k prokázání svých tvrzení (§ 120 odst. 1 občanského soudního řádu) a žalobce to musí udělat už v žalobě (§ 79 odst. 1). Rozhodné skutečnosti a důkazy lze uvést jen do skončení přípravného jednání, a pokud se nekonalo, do skončení prvního jednání, případně do konce lhůty, kterou soud k doplnění poskytl (§ 118b odst. 1). Svědka, kterého neoznačíte včas, soud později připustí jen výjimečně, například když má zpochybnit věrohodnost už provedených důkazů. Proběhlo-li přípravné jednání a soud vás o následcích koncentrace řádně nepoučil, nenastala (§ 114c odst. 5 a § 118b odst. 3). Proč se tahle hranice nedá dohnat ani v odvolání, vysvětluji v článku Odvolání se píše u prvního stupně.

Zákon nepředepisuje, co přesně musí návrh na výslech svědka obsahovat. V praxi ale uvádějte jméno, adresu, na kterou ho soud může předvolat, a hlavně **co má svědek dosvědčit**. Návrh „svědek Jan Novák k celé věci“ soudu nic neříká a soud ho snadno vyhodnotí jako nadbytečný. Návrh „svědek Jan Novák, který byl u předání stroje 12. března a viděl, že nefungoval“ říká přesně, k jakému tvrzení důkaz míří.

Svědkem může být každá fyzická osoba, která není účastníkem řízení. Jednatel firmy, která je účastníkem sporu, ale jako svědek nevypovídá; vyslechnout ho lze jen jako účastníka (§ 126 odst. 4). Bývalý jednatel, který má vypovídat o době, kdy byl ve funkci, se k soudu dostavit musí, vyslýchá se ale zvláštním způsobem, ne jako běžný svědek (§ 126a). To je důležité pro firemní spory: „svědectví“ vlastního jednatele nemá stejnou povahu jako výpověď nezávislého svědka.

Výslech účastníka samotného je pak až krajní možnost. Soud ho může nařídit jen tehdy, nelze-li dokazovanou skutečnost prokázat jinak a souhlasí-li s tím účastník, který má být vyslechnut (§ 131 odst. 1). Na vlastní výpověď proto jako na hlavní důkaz nespoléhejte.

Co svědek musí a co smí

Každá fyzická osoba, která není účastníkem řízení, je povinna dostavit se na předvolání k soudu a vypovídat jako svědek. Musí vypovědět pravdu a nic nezamlčovat. Výpověď může odepřít jen tehdy, kdyby jí způsobila nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým; o důvodnosti odepření rozhoduje soud (§ 126 odst. 1). Příbuzenství samo o sobě v civilním řízení právo mlčet nedává. Jinak je to u zákonné mlčenlivosti: advokáta, daňového poradce nebo lékaře soud jako svědka o tom, na co se jeho mlčenlivost vztahuje, vyslechnout nesmí, ledaže byl mlčenlivosti zproštěn (§ 124).

Nedostaví-li se svědek bez omluvy, může ho soud dát předvést policií, pokud ho o této možnosti předem poučil (§ 52 odst. 1), a nedostaví-li se bez vážného důvodu, může mu uložit pořádkovou pokutu až 50 000 Kč (§ 53 odst. 1). Svědek, který vypoví nepravdu o okolnosti podstatné pro rozhodnutí nebo takovou okolnost zamlčí, se dopouští trestného činu křivé výpovědi. Hrozí mu odnětí svobody až na tři léta nebo zákaz činnosti, a jedná-li v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch, jeden rok až pět let (§ 346 odst. 2 a 3 trestního zákoníku).

Svědek má naopak právo na svědečné, tedy náhradu hotových výdajů a ušlého výdělku. Zaniká, pokud ho neuplatní do tří dnů od výslechu nebo ode dne, kdy mu bylo oznámeno, že k výslechu nedojde; soud ho o tom musí poučit (§ 139 odst. 1). Zálohu na něj zpravidla skládá účastník, který svědka navrhl, a bez ní soud důkaz neprovede (§ 141 odst. 1). Nakonec ho jako součást nákladů řízení nese ten, kdo spor prohraje. Řekněte to svědkovi předem; lidé ochotně přijdou, když vědí, že na tom neprodělají.

Na návrh účastníka nebo je-li to účelné, může soud svědka vyslechnout i přes videokonferenci (§ 102a). Hodí se to u svědků ze zahraničí nebo z druhého konce republiky. Soud přitom musí ověřit jeho totožnost a zajistit, aby ho nikdo nepřípustně neovlivňoval.

Příprava svědka: kde je hranice

Tady vede hranice mezi dobrou a nebezpečnou praxí. Se svědkem mluvit smíte. Je rozumné vysvětlit mu, jak výslech probíhá, kde soud sídlí, kolik času to zabere a že ho čeká poučení o následcích křivé výpovědi. Smíte se ho zeptat, co si pamatuje, a podle toho rozhodnout, jestli ho vůbec navrhnout.

Nesmíte mu říkat, co má vypovědět. Kdo v jiném vzbudí rozhodnutí vypovídat křivě, může být návodcem trestného činu (§ 24 odst. 1 trestního zákoníku), a kdo za křivou výpověď nabídne nebo slíbí prospěch, spáchá samostatný trestný čin maření spravedlnosti (§ 347a odst. 2). Advokát navíc nesmí navrhovat důkazy, o kterých ví, že jsou nepravdivé, a to ani na pokyn klienta (čl. 17 odst. 2 etického kodexu České advokátní komory).

Pro civilní řízení nemá Česká advokátní komora výslovné pravidlo o rozhovoru se svědkem. Pro trestní řízení ho má: advokát má osobě předem sdělit, proč s ní mluví, poučit ji, že žádá jen pravdivé informace, a dbát, aby ji neovlivnil ve prospěch klienta (usnesení představenstva ČAK č. 13/2004 Věstníku, čl. 4 a 6). Já se tím řídím i ve sporech civilních, a když to jde, mluvím se svědkem za přítomnosti další osoby a dělám si o rozhovoru záznam. Nejen kvůli etice, ale i kvůli výsledku: na otázku protistrany „mluvil s vámi někdo před jednáním?“ pak svědek může klidně odpovědět, že ano, a říct o čem.

Na písemné čestné prohlášení svědka místo jeho výslechu nespoléhejte. Nikdo mu nemůže klást otázky, a pokud protistrana jeho obsah zpochybní, bude soud chtít svědka slyšet.

Naučená výpověď se pozná. Svědek, který opakuje formulace z žaloby, odpovídá dřív, než soudce dořekne otázku, a v detailech si je jistější než po týdnu, působí jako připravený. Soud takovou výpověď za věrohodnější nepovažuje, spíš naopak.
Ze stejného důvodu svědkovi vždycky říkám jednu větu: „Když něco nevíte, řekněte, že to nevíte.“ Svědek, který přizná, že si nepamatuje přesný den, ale pamatuje si, že stroj nefungoval, je věrohodnější než svědek, který ví všechno. Je to tentýž mechanismus, o kterém píšu v článku Přiznat slabinu jako zbraň: kdo řekne něco proti sobě,

tomu se snáz věří i ve zbytku.

Jak výslech probíhá

Na začátku soud zjistí totožnost svědka a okolnosti, které mohou mít vliv na jeho věrohodnost, typicky vztah k účastníkům. Potom ho poučí o významu svědecké výpovědi, o jeho právech a povinnostech a o trestních následcích křivé výpovědi (§ 126 odst. 2).

Svědek pak nejdřív souvisle vylíčí, co ví o předmětu výslechu. Teprve potom mu postupně kladou otázky předseda senátu, členové senátu, účastníci a znalci. Otázku účastníka předseda senátu nepřipustí, jestliže nesouvisí s předmětem výslechu, naznačuje odpověď nebo je klamavá (§ 126 odst. 3). Otázky typu „Že jste viděl, jak to žalovaný rozbil?“ tedy u soudu neprojdou.

Pro účastníka z toho plynou dvě praktické rady. Svoje otázky si připravte předem a formulujte je otevřeně: kdo, co, kdy, kde, jak. A nechte svědka napřed mluvit. Souvislé vylíčení je pro soud nejcennější část výpovědi a cokoli, co svědek řekne sám, bez návodu, váží víc než odpověď na otázku.

Jak soud svědkovi věří

Soud hodnotí důkazy podle své úvahy, každý jednotlivě a všechny v jejich vzájemné souvislosti (§ 132). Zákon nedává žádnému svědkovi předem větší ani menší váhu. Ani výpověď příbuzného nebo zaměstnance není sama o sobě nevěrohodná.

Výslovně to řekl Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 22. 11. 2022, sp. zn. 21 Cdo 1215/2021. Odvolací soud tam svědkyni neuvěřil mimo jiné proto, že byla zaměstnankyní advokáta žalobce. Nejvyšší soud uvedl, že závěr o nevěrohodnosti výpovědi musí vycházet z konkrétních skutečností zjištěných v řízení: z rozporů ve výpovědi, z rozporů s jinými důkazy, ze způsobu výpovědi nebo z osobního vztahu svědka k věci, nikoli z obecně předpokládaného vztahu (body 23 a 25).

Navrhujete svědka, který je vám blízký? Nevadí to, ale počítejte s tím, že protistrana bude hledat rozpory. Opřete jeho výpověď o listiny: e-maily, fotografie, záznamy.
Soud vašemu svědkovi neuvěřil jen proto, že je kamarád, příbuzný nebo zaměstnanec? Je to argument do odvolání. Soud musí říct, v čem konkrétně výpověď neobstojí.
Rozpor svědka s listinou je pro soud silnější signál než jakýkoli vztah. Než svědka navrhnete, porovnejte, co si pamatuje, s tím, co je ve spisu.

Přehled

Otázka	Odpověď	Ustanovení
Do kdy svědka navrhnout	Do konce přípravného, jinak prvního jednání nebo lhůty k doplnění	§ 118b odst. 1 o. s. ř.
Musí svědek přijít a vypovídat	Ano; odepřít lze jen pro nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké	§ 126 odst. 1 o. s. ř.
Nedostaví se bez omluvy	Předvedení policií, pořádková pokuta až 50 000 Kč	§ 52, § 53 o. s. ř.
Křivá výpověď	Až tři léta nebo zákaz činnosti; v úmyslu získat prospěch jeden rok až pět let	§ 346 odst. 2 a 3 trestního zákoníku
Svědečné	Uplatnit do tří dnů od výslechu	§ 139 odst. 1 o. s. ř.
Otázky naznačující odpověď	Předseda senátu je nepřipustí	§ 126 odst. 3 o. s. ř.
Výslech účastníka	Jen nelze-li skutečnost prokázat jinak a se souhlasem vyslýchaného	§ 131 odst. 1 o. s. ř.

Připravujete spor a nevíte, jestli vaše svědky soud uslyší, nebo jim uvěří? Projdeme s vámi, co který svědek může dosvědčit, jak jeho výpověď podepřít listinami a kdy ho raději nenavrhovat. Spory vedeme v rámci specializace na soudní spory. Napište nám.

Závěr

Se svědky se spor nevyhrává počtem ani jistotou, s jakou mluví. Vyhrává se výpovědí člověka, který něco skutečně viděl, řekne to vlastními slovy a nebojí se přiznat, co si nepamatuje. Práce advokáta je takové svědky najít, navrhnout je včas a s jasným tématem a jejich výpověď opřít o listiny. Učit je, co mají říct, je nejen zakázané, ale i neúčinné.

Prameny

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 52, § 53, § 79, § 102a, § 114c, § 118b, § 120, § 124, § 126, § 126a, § 131, § 132, § 139 a § 141 (znění k 1. 11. 2026).
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 24, § 346 a § 347a.
- Etický kodex České advokátní komory (usnesení představenstva ČAK č. 1/1997 Věstníku), čl. 17.
- Usnesení představenstva ČAK č. 13/2004 Věstníku, čl. 4 a 6.

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2022, sp. zn. 21 Cdo 1215/2021.

Tento článek má informativní charakter a nepředstavuje právní poradenství. Vychází z právního stavu ke dni publikace; jak soud výpověď konkrétního svědka zhodnotí, vždy závisí na okolnostech věci.

Svědek u soudu: jak ho navrhnout a připravit, aby spor nepotopil

Mgr. Jan Vytřísal · Publikováno 4. 11. 2026

https://www.iustoria.cz/blog/svedek-u-soudu-jak-ho-navrhnout-a-pripravit/

Text je dílem chráněným autorským právem. Sdílení celého dokumentu bez úprav je vítáno; přebírání částí do jiných textů jen s uvedením zdroje. © IUSTORIA, advokátní kancelář, s.r.o.